

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2024-723

26.8.2024

If Skadeforsikring NUF

Bygning - innbo (kombinert)

Skade på støttemur – ekstremvær – plutselig skade?

I forbindelse med ekstremværet Hans oppsto det skade på sikredes støttemur. Sikrede opplyste om at skaden var forårsaket av at en bekk ved eiendommen hadde flommet over i sine bredder pga. mye nedbør. Ulike rapporter pekte på nedbør og vannføring som årsak til skaden, men også at støttemuren var dårlig fundamentert. Foretaket av slo dekning av skade på støttemuren. Det ble vist til at skaden på støttemuren ikke skyldtes plutselig vannskade forårsaket av flom, og at dekningen ikke omfattet skade som skyldtes vann eller sviktende fundamentering. Nemnda kom til at det totale skadebildet hadde utviklet seg over tid, og at skaden på støttemuren derfor ikke skyldtes en "plutselig" skade.

ANTATT ØKONOMISK OMFANG: sikredes krav om utbetaling på kr 302 312,50

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om erstatning for skade på støttemur.

Sikredes forsikring har følgende vilkår:

4. Hvilke skader dekkes

Forsikringen gjelder fysisk skade på ting inntruffet i forsikringstiden. Utgifter til vedlikehold og forbedringer er unntatt.

Forsikringen gjelder ved:

(...)

4.2. Naturulykke

Skade som direkte skyldes naturulykke ved skred, storm, flom, stormflo, jordskjelv eller vulkanutbrudd i Norge, jf. naturskadeforsikringsloven. Med skade menes også ustabil grunn under forsikret bolighus og fritidshus som følge av slik naturulykke jf. lovens § 1 tredje og fjerde ledd.

(...)

4.4. Vann-/gass-/annen væskeskade og rørbrudd

Følgende dekkes:

(...)

- Plutselig vannskade på hageanlegg som følge av en flomliknende situasjon.

(...)

4.6. Andre plutselige og uforutsette skader enn de som er omhandlet av punktene over

UNNTATT ER:

- Skade forårsaket av vann eller annen væske.

(...)

- Skade som skyldes setninger, latente spenninger i bygningen, jordtrykk, utilstrekkelig eller sviktende fundamentering, materialfeil, rust, korrosjon, annen tæring, svak eller feilaktig konstruksjon.

(...)

- Skade på hageanlegg, beplantning, utvendig vannbasseng/badeinnretning og fast trebrygge.

Sikrede meldte om skade til foretaket 13.8.23 og beskrev hendelsen slik:

En åpen bekk som går over eiendommen har flommet over sine bredder og gravd ut grunnen flere steder. Verst er det bak og under uthuset/boden vår. Oppmurte steinblokker og deler av gårds plass med belegningsstein er rast ut. Del av gårds plassen der uthuset står er tatt sv vannet. Grus og sein som bekken har tatt med seg har også fylt opp en liten dam der bekken kommer inn på eiendommen.

Ekstremværet forvandlet bekken til en elv som dro jord, grus og store steinblokker av gårde. Vi gravde grøfter og la ut jord- og sandsekker for å beskytte selve boligen. Den er ikke skadet det vi har sett så langt.

Foretaket engasjerte firma 1, som besiktiget boligen 16.8.23 og utferdiget følgende skaderapport:

Øvrig informasjon om objektet

(Bekken) har blitt for stor grunnet kraftig nedbør og dratt med seg jordmasser og støttemur fra ft sin gårds plass. Det er et utkast fra en kommunal kum med vann ifra (veien) som også har utløp i bekken. Ft forteller denne er underdimensjonerte og tømte seg med full kapasitet sammen med en allerede overfylte bredder i (bekken). Vi snakket med naboen som har bod i nabohuset i 90 år, hun forteller (bekken) aldri har vært så stor som den var da skadene skjedde.

(...)

Type Skade:

Flom fra (bekken)

(...)

Hva forårsaket skaden, og hvorfor?

Flomvann fra (bekken) har blitt for stor og dratt med seg støttemur og jordmasser fra tomten til FT.

Årsak til årsak er for stor vannføring i (bekken) grunnet kraftig nedbør de siste ukene.

(...)

Skadeomfang

Støttemur langs elven og gårds plassen til beboer er delvis blitt skylt bort og grus og jordmasser er blitt dratt utover forsikringstakers tomt.

Skader på belegningsstein på gårds plassen.

Elveløpet er fylt opp med jord og grusmasser.

(...)

Oppsummering

Flomvann fra (bekken) har blitt for stor og dratt med seg støttemur og jordmasser fra tomten til FT.

Årsak til årsak er for stor vannføring i (bekken) grunnet kraftig nedbør de siste ukene.

Foretaket sendte sikrede en e-post 18.8.23, og informerte om at skadens størrelse/omfang tilsa at den måtte takseres av en takstmann som var godkjent av Norsk Naturskadepool. Foretaket opplyste også at det var bestilt en takstmann fra firma 2.

Fra takstrapporten datert 23.8.23 fra takstmann i firma 2 hitsettes:

Skade meldt som	Flom
Faktisk skadeårsak	Akutt oversvømmelse
Skadedato	07.08.2023

Hendelse Hans

Er det andre skader i området med samme årsak?

Det er mange tilsvarende skader I området. Etter HANS

Topografi, stedlige forhold, antatt vindstyrke og -retning, nedbørsmengde og -intensitet og vannstand:

Bolig ligger på en skrånende tomt, med bekk som kommer fra toppen av (sted), denne har potensialet til å føre med seg mye nedbør. (August var det målt 54,8 mm Ref Yr.no, men lokalt var det mye mer nedbør som kom.

Skadet objekt Hageanlegg, støttemur

(...)

Byggeår 1990

(...)

Mangelfull, svak Ja

eller svekket konstruksjon?

Hendelsesforløp

Som følge av mye nedbør i området så var det stor vannføring i nærliggende bekk som går gjennom eiendommen. Stikkrenner er mer en godt nok dimensjonert for vannføring selv under ekstreme forhold. Hovedårsaken til skade er dårlig fundamentering av støttemur. Det burde vært etablert et betong fundament for støttemur som er noe mer motstandsdyktig for påkjenninger fra bekken over tid. Utvasking av bærelag for støttemur er resultatet etter mange år med vannføring i bekken.

(...)

Alder skadet del: 30

(...)

Beskrivelse av skadet objekt samt tilstand & Skadeomfang beskrevet

Beskrivelse av skadet objekt samt tilstand:

Støttemur av store granitt blokker, med tilhørende tillla granitt med shingel beleggnings stein. Svak konstruksjon: støttemur er etablert rett på fjellet uten forankrin eller sikkert fundament, dette har medført at fyllmasse under støttemur har blitt vasket bort over tid , og med de mengder som kom med Hans, så klarte ikke å stein å stå i mot slik at støttemur veltet.

Skadeomfang beskrevet

Granitt blokker har falt ut i bekken , sammen med deler av topplaget i en strekk ingen på ca 6 lm

(...)

Konklusjon

Årsak er akutt oversvømmelse som følge av ekstremt mye nedbør og stor vannføring i bekken. Utvasking av bærelag for støttemur er resultatet etter mange år med vannføring i bekken uten tilstrekkelig fundament .

Bilder

(...)

Her sees løs masser som er benyttet under støttemur, disse har blitt vasket ut over tid, og rast sammen når det ble mye vann etter HANS

Sikrede sendte senere et tilbud på reparasjon fra firma 3, pålydende kr 233 750.

Foretaket kontaktet en takstmann 7.9.23:

... basert på opplysninger som kommer frem i rapporten er dette en skade som ikke dekkes av forsikringen. Har vært i kontakt med ft som ikke helt forstår at fyllmasser m.m. har vasket seg bort over tid og at vannet fra denne hendelsen ikke er hovedårsaken. Stemmer opplysningen i rapporten ?

Takstmannen svarte samme dag at "[b]eskrivelse i rapport er slik jeg oppfatter det. Løs masser har blitt vasket bort over tid som følge av manglende beskyttelse av masser, og når HANS kom så ble det en utløsende faktor for skaden som medførte at massene ble vasket bort med stor kraft".

I forbindelse med ny ekstremnedbør 27. og 28.8.23, oppsto det en ny skade i boligens kjeller. Foretaket rekvirerte firma 3 for å besiktige skadene. Av rapport datert 20.9.23 fremgikk følgende beskrivelse av skadeårsaken:

Hva forårsaket skaden, og hvorfor?

Skade årsaken

Årsaken er at bekken har rent over sine bredder å overflatevann som har rent inn i bolig i forbindelse med store nedbørsmengder 27/28 August.

Bakenforliggende årsak

Den bakenforliggende årsaken er mye nedbør under HANS og senere 27/28 August 2023 med store nedbørsmengder. Bekken har rent over sine bredder å over på plenen å rent inn via kjeller vindu. Utettheter rundt kjeller vindu antas å være den bakenforliggende årsak til at vann kom inn i kjeller.

Foretaket mente denne skaden var dekningsmessig under forsikringsavtalen og utbetalte et kontantoppgjør pålydende kr 26 500.

Foretaket avsto kravet for skaden på støttemuren 25.9.23 under henvisning til at skaden ikke var omfattet av forsikringen. Skaden skyldtes ikke flom, jf. vilkårspkt. 4.2. Foretaket viste også til at vilkårenes pkt. 4.6 hadde et "objektivt unntak ... for skade forårsaket av vann og annen væske, setninger, latente spenninger i bygningen, jordtrykk, utilstrekkelig eller sviktende fundamentering, materialfeil, rust, korrosjon, annen tæring svak eller feilaktig konstruksjon".

Sikrede påklaget avslaget 2.10.23. Den aktuelle muren ble bygget for mindre enn to år siden. Vannføringen i bekken var normalt meget lav. Det var derfor en helt urimelig påstand at fundamentet for steinmuren skulle ha blitt vasket ut i løpet av de to siste årene. Foretaket opprettholdt sitt standpunkt 11.10.23. Ifølge foretaket var hovedårsaken til skaden dårlig fundamentering av støttemur. Fundamenteringen burde vært av betong og hatt mer motstand fra påkjenninger fra bekken over tid. Etter foretakets oppfatning hadde bekken heller ikke "gått over sine bredder", og det forelå derfor ikke grunnlag for erstatningsbetinget flom i vassdrag som erstattes etter naturskadeordningen, jf. vilkårspkt. 4.2. Foretaket kunne heller ikke se at skaden skyldtes en flomlignende situasjon.

Sikrede krever erstatning for skade på støttemur etter uværet Hans den 7.8.23. Data fra Meteorologisk institutt viser at denne dagen hadde den høyeste nedbørsmengden siden eiendommen ble bygget i 1990, med 70,3 mm. Flommen førte til at bekken gikk ut over sine bredder og skadet støttemuren på begge sider av bekkeløpet.

I besiktigelsesrapporten datert 20.9.23 står det at "[d]en bakenforliggende årsak er mye nedbør under HANS og senere 27/28 August 2023 med store nedbørsmengder. Bekken har rent over sine bredder å over på plenen å rent inn via kjeller vindu". Det nevnes også at grus og jordmasser har blitt dratt utover tomten, noe som bekrefter at bekken gikk utover sine bredder. Vanntrykket i bekken ble ytterligere økt av et ekstra rør under veien, etablert av kommunen.

I takst av 23.8.23 fremgår det at årsaken er akutt oversvømmelse som følge av ekstremt mye nedbør og stor vannføring i bekk. Det står videre at stikkrenner er mer enn godt nok dimensjonert for vannføring selv under ekstreme forhold. Anførselen om at alder på skadet del er 30 år, og at hovedårsak er utvasking av bærelag etter mange år med vannføring i bekken medfører derfor ikke riktighet.

Etter arbeidet på muren høsten 2021 har det vært begrenset vannføring inntil høsten 2023. Noen utvasking over tid kan derfor ikke ha funnet sted. Påstanden i taksten om at skade skyldes utvasking over tid er feil, da deler av muren (hvor den største skaden oppsto) ble rehabilitert noe for under to år siden, blant annet ved at det ble etablert et betongdekke på toppen. Som nevnt har det heller ikke vært nedbør med tilsvarende mengde og vannføring i perioden siden huset ble bygget i 1990. Påstanden om at jordtrykk fra boden kan ha bidratt til problemene, er også feil.

Skaden er omfattet av forsikringsvilkårenes pkt. 4.2, jf. LE-2016-196236. Skaden oppstod som følge av en nedbørsmengde som ikke har vært målt siste 85 år (eventuelt lenger tilbake), og det må klart kunne sies at det kom unormalt mye vann. Bekken gikk over sine bredder.

Skaden er videre omfattet av vilkårenes pkt. 4.4. Skaden har både skjedd plutselig og som følge av en flomliknende situasjon. Taksten angir akutt oversvømmelse som skadeårsak. Det er på det rene at det vesentligste av nedbøren i området falt i løpet av ti–tolv timer, jf. også FinKN 2023-86 som gjaldt utrasing av mur.

Skaden er i tillegg omfattet av pkt. 4.6. Taksten konkluderer med at årsak er akutt oversvømmelse som følge av ekstremt mye nedbør og stor vannføring i bekken.

Endelig faktura var på kr 302 312,50 (inkl. mva.), hvorav kr 208 750 (inkl. mva.) er direkte knyttet til reparasjon av skaden.

Det stilles også spørsmål ved foretakets oppfyllelse av sine plikter etter forsikringsavtaleloven § 1-5, første og annet ledd, grunnet deres villedende meldinger, manglende klageveiledning og utforming av tilsvaret.

Forsikringsforetaket avviser ansvar og anfører at skaden ikke skyldes naturulykke og ikke kan karakteriseres som "flom". Finansklagenemnda kan ikke avgjøre om skaden er en naturskade som faller inn under lov om naturskadeforsikring. Dette må Klagenemnd for naturskade gjøre, jf. naturskadeforsikringsloven § 2. Det er derfor ikke nødvendig å gå nærmere inn på spørsmålet om hvorvidt skaden er en naturskade eller ikke.

Vilkårene pkt. 4.4 dekker "[p]lutselig vannskade på hageanlegg som følge av en flomliknende situasjon". "Flomliknende situasjon" er ikke definert i vilkårene. Ordlyden tilsier at skadeårsaken må skyldes en situasjon som ligger nært opptil det som ellers ville blitt betraktet som en flom. På nettsiden til Norsk Naturskadepool gis følgende definisjon av flom: "Med erstatningsbetingende flom i vassdrag forstås i naturskadesammenheng en situasjon der ekstraordinær nedbør/sterk snøsmelting fører til unormalt høy vannstand med skadevoldende oversvømmelse. Dette betyr at vassdraget går utover sine bredder". Takstrapporten nevner "akutt oversvømmelse", men det er uklart om bekken gikk ut over sine bredder.

Rapporten fra en annen skadesak er ikke relevant, da det gjelder to separate hendelser. Ekstremnedbør 27.–28.8., som førte til vannskade i kjelleren, påvirker ikke vurderingen av skaden på støttemuren 7.8.23.

Selv om det legges til grunn at det var en flomsituasjon, er det et krav om årsakssammenheng mellom situasjonen og skaden, jf. uttrykket "som følge av" i pkt. 4.4, femte strekpunkt. Naturskaderapporten konkluderer med at hovedårsaken til skaden er dårlig fundamentering av støttemur, og at utvasking av bærelaget er et resultat etter mange år med vannføring i bekken. Skaden har altså ikke oppstått "som følge av" en flomliknende situasjon, men som et resultat av dårlig fundamentering og utvasking av masser over lengre tid. Det er ikke fremlagt dokumentasjon som imøtegår takstmannens vurdering på dette punktet.

Dessuten oppstiller pkt. 4.4. femte strekpunkt et krav til at skaden må ha oppstått "plutselig". Ifølge naturskaderapporten har denne skaden utviklet seg over mange år pga. dårlig fundamentering og utvasking. Dermed er skaden ikke dekket av vilkårspkt. 4.4.

Vilkårene har også en dekning for "[a]ndre plutselige og uforutsette skader", jf. pkt. 4.6. Dette vilkårspunktet har imidlertid unntak for skade på "hageanlegg", jf. pkt. 4.6 siste strekpunkt, samt unntak for skade som skyldes "utilstrekkelig eller sviktende fundamentering [...], korrosjon, annen tæring, svak eller feilaktig konstruksjon", jf. pkt. 4.6 niende strekpunkt. Dessuten er det også her et krav om skaden må ha inntruffet "plutselig".

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om foretaket er ansvarlig for skade på støttemur under bygningsforsikringen.

Nemnda har ikke mandat til å avgjøre spørsmålet om det foreligger naturulykke etter vilkårenes 4.2.

Sikrede anfører at skaden er omfattet av vilkårenes pkt. 4.4:

4.4. Vann-/gass-/annen væskeskade og rørbrudd

Følgende dekkes:

(...)

- Plutselig vannskade på hageanlegg som følge av en flomliknende situasjon.

Begrepet "plutselig" er ikke definert i vilkårene, men ordet plutselig betyr i utgangspunktet "momentant". Det kan imidlertid også bety "over natten". Lagmannsretten la i LG-2016-148681, jf. også LH-2023-848, til grunn at plutselig betyr at "noe skjer raskt i motsetning til hendelser som utvikler seg over tid, men formuleringen sier ikke noe om hvor raskt hendelsen må utvikle seg". I LA-2020-186926 kom lagmannsretten til at "skaden – i form av frostsprengning av flis som åpnet bygningen for vanninntrengning – oppsto i løpet av noen timer og innenfor et døgn". Skaden anses da å være "plutselig", *men dette angir ikke hvor lang tid som kan aksepteres før man ikke lenger regner skaden som plutselig*. Langvarig nemndspraksis har lagt til grunn at skader som utvikler seg gjennom én dag eller 12-13 timer er "plutselig", men ikke skader som utvikler seg over lengre tid, jf. f.eks. FinKN 2017-375, 2019-1006 og 2020-640. LH-2023-848 legger "dette til grunn" uten at spørsmålet kom på spissen i saken.

Skaderapport datert 23.8.23 sier følgende om skaden:

Hendelsesforløp

Som følge av mye nedbør i området så var det stor vannføring i nærliggende bekk som går gjennom eiendommen. Stikkrenner er mer en godt nok dimensjonert for vannføring selv under ekstreme forhold. Hovedårsaken til skade er dårlig fundamentering av støttemur. Det burde vært etablert et betong fundament for støttemur som er noe mer motstandsdyktig for påkjenninger fra bekken over tid. Utvasking av bærelag for støttemur er resultatet etter mange år med vannføring i bekken.

B. uttalte videre 7.9.23 at "[l]øs masser har blitt vasket bort over tid som følge av manglende beskyttelse av masser, og når HANS kom så ble det en utløsende faktor for skaden som medførte at massene ble vasket bort med stor kraft".

Nemnda forstår dette slik at dårlig fundamentering har ført til at løsmasser er vasket bort over tid, og at dette har samvirket med store nedbørsmengder under uværet Hans. Begrepet plutselig er knyttet til "vannskade på hageanlegg" – her vannskade på muren. Store nedbørsmengder under uværet Hans utgjør en plutselig skadeårsak, og selve utrasingen har skjedd plutselig. Ut fra rapporten har imidlertid uværet samvirket med utvasking av masser over tid – dvs. uværet alene var ikke tilstrekkelig til å føre til utrasing. Utvasking av masser betyr at fundamentet smuldrer opp

og må regnes som en vannskade på muren. Utvasking av masser blir dermed en primærskade, som sammen med uværet medfører sekundærskade i form av utrasing. Det dreier seg med andre ord om en samlet skadeutvikling som har pågått over tid. Sikrede viser til at muren ble rehabilitert i 2022, og at utvaskingen derfor ikke kan ha pågått i 33 år slik taksten sier. Det er uklart for nemnda hvor lang tid det dreier seg om, men en utvasking over to år kan uansett ikke regnes som plutselig.

Sikrede har i ettertid vist til uttalelse fra entreprenøren som rehabiliterte muren i 2022 og etter Hans, og som bl.a. sier at utvaskingen "er helt klart forårsaket av den ekstrem nedbørsmengden og den påfølgende unormale vannføringen og vannhastigheten i bekken under flommen". Det er ikke bestridt at ekstrem nedbørsmengde er en nødvendig betingelse/årsak til skaden. Uttalelsen sier imidlertid ingenting om at dette har samvirket med utvasking over tid i forkant. Nemnda kan ikke se at uttalelsen er tilstrekkelig til å sannsynliggjøre at naturskadetaksten er feil mht. den samvirkende årsaken. Det totale skadebildet har derfor utviklet seg over tid og er ikke "plutselig".

Sikrede anfører at skaden er omfattet av vilkårenes pkt. 4.6:

4.6. Andre plutselige og uforutsette skader enn de som er omhandlet av punktene over

UNNTATT ER:

- Skade forårsaket av vann eller annen væske.

(...)

- Skade på hageanlegg, beplantning, utvendig vannbasseng/badeinnretning og fast trebrygge.

Dette gjelder imidlertid andre skadetyper enn de som er omtalt i de øvrige punktene, og her dreier det seg om en situasjon omtalt under pkt. 4.4. Det er for øvrig også unntak for skade på hageanlegg.

Sikrede anfører at foretaket ikke har oppfylt sine forpliktelser etter fal. § 1-5, første og annet ledd, pga. villedende meldinger, manglende klageveiledning og utforming av tilsvar. Sikrede påpeker bl.a. at foretaket i sitt tilsvar skriver at pkt. 4.6 har et unntak for hageanlegg, mens det i avslagsbrevet står at forsikringen også omfatter plutselig skade på hageanlegg. Dette har ingen betydning når det ikke er sannsynliggjort en plutselig skade.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (bransjerepresentant) og Alexander Venås (forbrukerrepresentant).